

Proces verbal

al ședinței Consiliului Director al Grupului de Acțiune Locală din Munții Metaliferi, Trascău și Muntele Mare - CD GAL MMTMM- din data de 20.12.2018, desfășurată în Sălciua de Jos nr. 62, jud. Alba.

Deschiderea lucrărilor CD GAL MMTMM a început prin verificarea cvorumului. S-a constatat că sunt prezenți 5 din cei 9 membri ai CD. În consecință, lucrările CD GAL MMTMM sunt statutare.

Pentru conducerea lucrărilor s-a ales GOG VASILE (în calitate de Președinte) și pentru redactarea materialelor IGNAT GEORGE ADRIAN (în calitate de Secretar).

Cei prezenți au aprobat următoarea ordine de zi:

1. Prezentarea și aprobarea „Procedura de evaluare a Strategiei de Dezvoltare Locală a Grupului de Acțiune Locală din Munții Metaliferi Trascău și Muntele Mare”
2. Diverse

Ordinea de zi a fost aprobată cu unanimitate de voturi.

Procedura de evaluare a Strategiei de Dezvoltare Locală a Grupului de Acțiune Locală din Munții Metaliferi Trascău și Muntele Mare a fost prezentată de Moisa Vasile, manager GAL MMTMM.

Anexăm „Procedura de evaluare a Strategiei de Dezvoltare Locală a Grupului de Acțiune Locală din Munții Metaliferi Trascău și Muntele Mare”, parte a prezentului proces verbal.

PRESEDINTE
GOG VASILE

Membri:

MĂRGINEAN AUREL

HARDA ALEXANDRU

BORA VASILE

SECRETAR
IGNAT GEORGE ADRIAN

Procedura de evaluare a Strategiei de Dezvoltare Locală a Grupului de Acțiune Locală din Munții Metaliferi Trascău și Muntele Mare

1. Cadrul general al evaluării

1.1 Definiție și cadru legal

Conform Ghidului privind evaluarea LEADER/DLRC publicat în august 2017 de către Serviciul European de Asistență pentru Evaluare în domeniul dezvoltării rurale **evaluarea LEADER ajută** factorii de decizie, directorii de programe, GAL și beneficiarii să își utilizeze mai bine resursele în acțiunea lor de abordare a nevoilor populației locale. În acest sens, evaluarea LEADER are o funcție sumativă (răspundere și transparență) și o funcție formativă (învățare colectivă)¹.

Conform Ghidului Operațional privind Evaluarea Implementării Strategiilor de Dezvoltare Locală² evaluarea reprezintă o analiză intensă, limitată în timp, care examinează de o manieră sistematică și obiectivă relevanța, eficiența, eficacitatea, impactul, sustenabilitatea, performanța, succesul strategiilor, programelor, politicilor publice sau proiectelor aflate în desfășurare sau finalizate. **Evaluarea este cea care ne informează ce funcționează și ce nu funcționează și mai ales, de ce anume, și face recomandări pentru îmbunătățirea implementării și rezultatelor unei intervenții.**

Legislație comunitară

- **Tratatul privind aderarea Republicii Bulgaria și a României la Uniunea Europeană** ratificat prin **Legea nr. 157/2005**;
- **Regulamentul (UE) nr. 1305/2013** din 17 decembrie 2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului, cu modificările și completările ulterioare;
- **Regulamentul (UE) NR. 1303/2013** 2013 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului;

¹ COMISIA EUROPEANĂ – Direcția Generală Agricultură și Dezvoltare Rurală – Unitatea C.4 (2017): Ghid. Evaluarea LEADER/DLRC. Bruxelles.

² Ghid elaborat în cadrul Componentei 1 – Analiza sistemului de evaluare și monitorizare aferent PNDR 2014-2020 a proiectului „Dezvoltarea capacității de evaluare și monitorizare a personalului instituțiilor implicate în implementarea PNDR 2014-2020”, proiect gestionat de către Autoritatea de Management a Programului Național de Dezvoltare Rurală din cadrul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale și implementat de consorțiul format din SMART Integration SRL – AESA Agriconsulting Europe S.R.L - IRIS S.R.L.

- **Regulamentul Delegat (UE) nr. 807/2014** al Comisiei din 11 martie 2014 de completare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și de introducerea unor dispoziții tranzitorii;
- **Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 808/2014** al Comisiei din 17 iulie 2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR);
- **Regulamentul delegat (UE) nr. 1378/2014** al Comisiei de modificare a Anexei I la Reg. (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului și a anexelor II și III la Reg. (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului;
- **Regulamentul (UE) nr. 1306/2013** al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului;
- **Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 834/2014** al Comisiei din 22 iulie 2014 de stabilire a normelor pentru aplicarea cadrului comun de monitorizare și evaluare a PAC;
- **Regulamentul Delegat (UE) nr. 907/2014** al Comisiei din 11 martie 2014 de completare a Regulamentului (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește agențiile de plăți și alte organisme, gestiunea financiară, verificarea și închiderea conturilor, garanțiile și utilizarea monedei euro;
- **Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 908/2014** al Comisiei din 6 august 2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește agențiile de plăți și alte organisme, gestiunea financiară, verificarea conturilor, normele referitoare la controale, valorile mobiliare și transparența;

Legislație națională

- **Ordonanța Guvernului nr. 26/2000** cu privire la asociații și fundații, cu modificările ulterioare;
- **Hotărârea Guvernului nr. 226/2015** privind stabilirea cadrului general de implementare a măsurilor Programului Național de Dezvoltare Rurală cofinanțate din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și de la bugetul de stat, cu modificările și completările ulterioare;
- **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 49/2015** privind gestionarea financiară a fondurilor europene nerambursabile aferente politicii agricole comune, politicii comune de pescuit și politicii maritime integrate la nivelul Uniunii Europene, precum și a fondurilor alocate de la bugetul de stat pentru perioada de programare 2014-2020 și pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul garantării;
- **Hotărâre nr. 640/2016** pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 49/2015 privind gestionarea financiară a fondurilor europene nerambursabile aferente politicii agricole comune, politicii comune de pescuit și politicii maritime integrate la nivelul Uniunii Europene, precum și a fondurilor alocate de la bugetul de stat pentru perioada de programare 2014-2020 și pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul garantării, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul garantării.

Tabel 1 - Responsabilități ale GAL privind monitorizarea și evaluarea strategiei de dezvoltare locală

Regulamentul UE nr. 1303/2013	<i>Sarcinile grupurilor de acțiune locală sunt următoarele: [.....] (g) monitorizarea implementării strategiei de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității și a operațiunilor sprijinite și efectuarea de activități specifice de evaluare în legătură cu strategia respectivă. (Reg. 1303 Art. 34 – par. 3, lit g) O strategie de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității conține cel puțin următoarele elemente: [.....] (f) o descriere a procedurilor de gestionare și monitorizare a strategiei, prin care se demonstrează capacitatea grupului de acțiune locală de implementare a strategiei, însoțită de o descriere a procedurilor specifice de evaluare; (Reg. 1303 Art. 33 – par. 1, lit f)</i>
Regulamentul UE nr. 1305/2013	<i>[...] Grupurile de acțiune locală furnizează autorității de management și/sau evaluatorilor desemnați sau altor organisme delegate pentru a îndeplini funcții în numele acestora, toate informațiile necesare pentru a permite monitorizarea și evaluarea programului, în special în ceea ce privește realizarea obiectivelor și priorităților specificate. (Reg. 1305 Art. 71)</i>

Evaluarea strategiei de dezvoltare locală reprezintă o analiză aprofundată, cu caracter socio-economic, menită să identifice, să cuantifice și să demonstreze prin dovezi ceea ce s-a realizat, rezultatele obținute și schimbările generate, explicând principalele mecanisme care stau la baza acestor rezultate.

1.2. Ce înseamnă “evaluarea strategiei de dezvoltare locală”

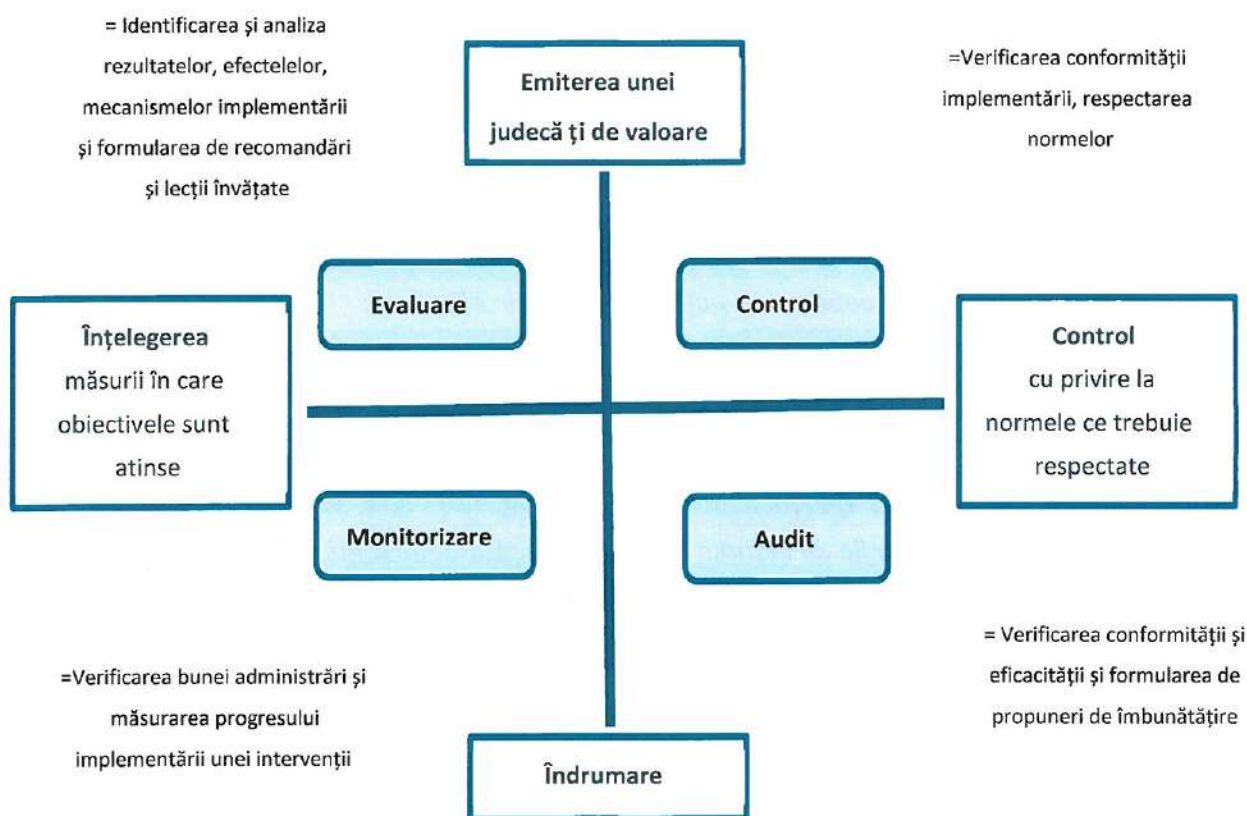
Evaluarea strategiei de dezvoltare locală reprezintă o analiză aprofundată, cu caracter socio-economic, menită să identifice, să cuantifice și să demonstreze prin dovezi ceea ce s-a realizat, rezultatele obținute și schimbările generate, explicând principalele mecanisme care stau la baza acestor rezultate.

Evaluarea servește la exprimarea aprecierilor cu privire la activitățile realizate sau în curs de realizare, cât sunt de utile, eficiente, eficiente sau sustenabile și analiza modului în care intervențiile realizate produc efecte sau nu.

Evaluarea se diferențiază de monitorizare. Monitorizarea colectează date și totodată semnalează, propune măsuri de corecție. Evaluarea ca exercițiu dedicat utilizează toate informațiile puse la dispoziție de monitorizare și analizează diferite aspecte la diferite niveluri ale strategiei. Totodată, având ocazia de a sesiza anumite deficiențe informaționale necesare diverselor analize, evaluarea poate propune măsuri în acest sens și astfel poate contribui la dezvoltarea sistemului de monitorizare.

Fig 1 – Diferențe între evaluare, monitorizare, control, audit

Tabel 2 - De la monitorizare la evaluare

	Monitorizarea implementării strategiei	Evaluarea rezultatelor strategiei
<i>Obiective</i>	Urmărirea evoluției rezultatelor, de la debutul implementării (<i>baseline</i>) până la obținerea rezultatelor preconizate.	Analiza rezultatelor obținute și a motivelor pentru care rezultatele planificate au fost sau nu au fost atinse. Formularea de recomandări și de lecții învățate.
<i>Focus</i>	Se concentrează pe progresul financiar, realizările fizice ale operațiunilor și pe modul în care aceste realizări au contribuit la atingerea rezultatelor.	Compară rezultatele planificate cu cele efectiv atinse. Se concentrează asupra modalităților, motivațiilor și factorilor interni și externi care au influențat producerea lor. Analizează aspecte cheie în termeni de eficacitate, eficiență, efecte produse și sustenabilitate.

<i>Metodologie</i>	Identifică și cuantifică performanțele (progresul rezultatelor) prin evidențierea sistematică a valorilor indicatorilor de realizare și de rezultat.	Identifică și cuantifică performanțele (progresul rezultatelor) bazându-se pe datele din sistemul de monitorizare și pe informații culese prin metode și tehnici de evaluare și efectuează o cercetare asupra rezultatelor și efectelor obținute.
<i>Frecvență</i>	Continuă, prin intermediul bazei de date a operațiunilor (proiectelor) și activitatea de raportare cu privire la stadiul de implementare a proiectelor.	Periodică, prin intermediul metodelor și tehnicilor de evaluare folosite de către evaluatorii interni sau externi.
<i>Utilizare</i>	Pentru a evidenția progresul implementării strategiei și a adopta acțiuni corective în caz de necesitate.	Furnizarea dovezilor și informațiilor cu caracter strategic referitor la ceea ce s-a obținut și cum s-a obținut, prin implementarea strategiei, în vederea îmbunătățirii acesteia.

Diferențe cheie între Monitorizare și Evaluare

Monitorizarea este continuă; ea se desfășoară în toate stadiile de implementare a strategiei, pentru a oferi factorilor interesați o imagine cât mai exactă asupra progresului acesteia; din punctul de vedere al momentului de desfășurare, evaluarea are un caracter periodic, fiind realizată numai în anumite momente ale ciclului strategiei.

Monitorizarea se concentrează pe aspecte ale strategiei precum cheltuieli, activități, realizări fizice, accentul fiind pus pe implementare; evaluarea urmărește modalitatea de operare a strategiei, precum și efectele și rezultatele pe care le generează; așadar, evaluarea este mai cuprinzătoare din punct de vedere al scopului său.

Monitorizarea SDL GAL MMTMM se realizează conform ”CAPITOLUL IX: Organizarea viitorului GAL - Descrierea mecanismelor de gestionare, monitorizare, evaluare și control a strategiei”, Ghidului Grupurilor de Acțiune Locală pentru implementarea Strategiilor de Dezvoltare Locală, capitolul ”Descrierea activității de monitorizare a SDL” și a Ghidului de implementare a sub-măsurii 19.4 „Sprijin pentru cheltuieli de funcționare și animare”, cap. 5 -Dispozitii privind monitorizarea implementării Strategiei de Dezvoltare Locală, inclusiv a proiectelor finanțate.

1.3. Ce evaluăm?

În mod uzual, evaluarea unei intervenții publice include următoarele teme generale:

RELEVANȚĂ	Relevanța intervenției față de nevoile socio-economice
EFICACITATE	Măsura în care intervenția și-a atins sau e pe cale să își atingă obiectivele
EFICIENȚĂ	Cât de eficient au fost utilizate resursele pentru obținerea rezultatelor
IMPACT	În ce măsură efectele obținute se datorează intervenției, distinct de alți factori sau alte intervenții care au influențat aceste efecte
SUSTENABILITATE	Șansele ca rezultatele obținute să fie păstrate sau dezvoltate în viitor

Având în vedere specificul abordării LEADER și al strategiilor de dezvoltare locală implementate în cadrul LEADER, temele recomandate pentru evaluarea strategiei de dezvoltare locală sunt cele prezentate în continuare.

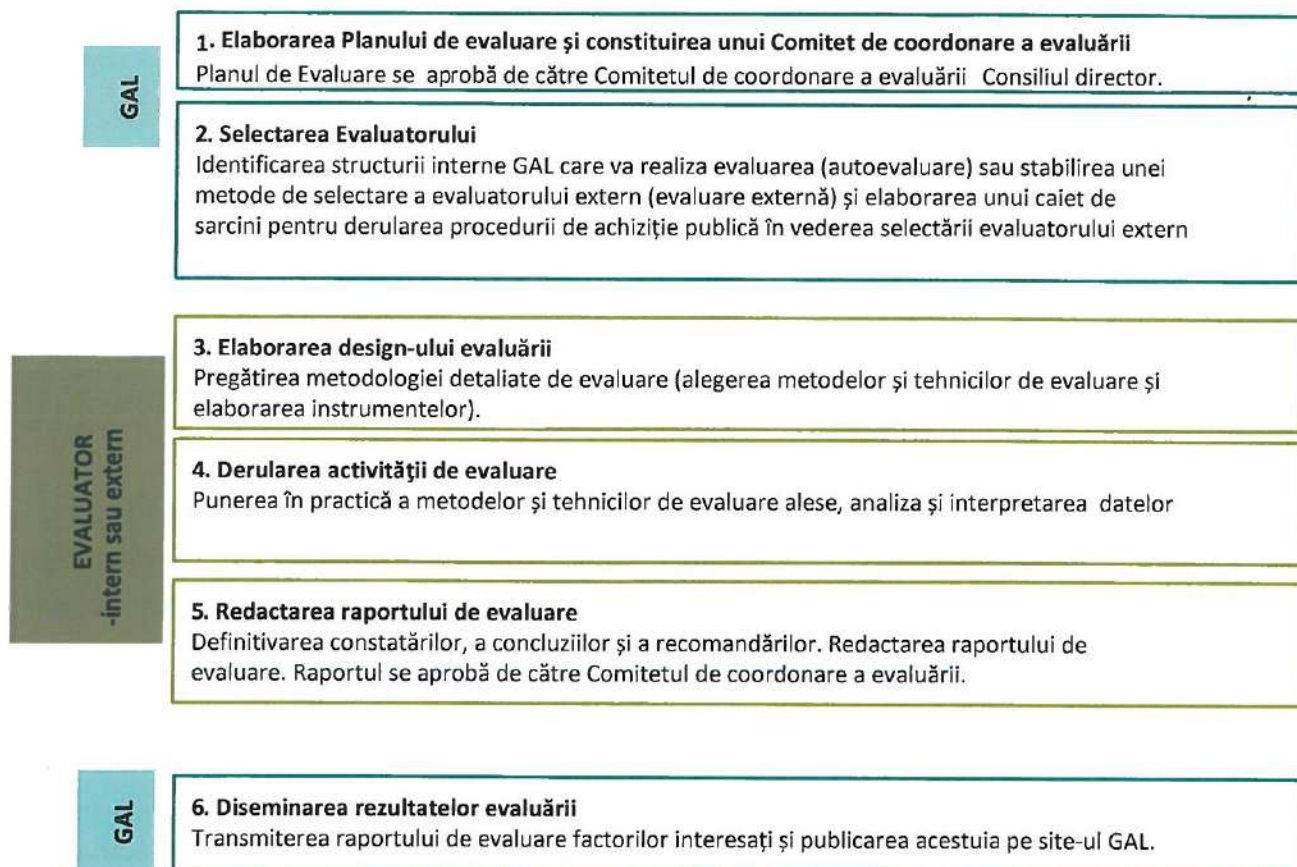
- ✦ **Logica intervenției Strategiei de Dezvoltare Locală**
- ✦ **Eficacitatea și eficiența operațiunilor realizate și contribuția lor la obținerea rezultatelor și a impactului prevăzute de strategie**
- ✦ **Contribuția SDL la aria de intervenție 6B**
- ✦ **Mecanismul de implementare al strategiei**
- ✦ **Aplicarea metodei LEADER (aplicarea combinată a celor șapte principii)**
- ✦ **Valoarea adăugată datorată metodei LEADER**
- ✦ **Factorii de succes și de insucces**

Grupurile de Acțiune Locală trebuie să cuprindă în planul de evaluare și să indice în mod clar ceea ce urmează să evalueze și ce vor să obțină prin evaluare în scopul planificării, gestionării și efectuării acestei activități în mod eficient și eficace.

1.4. Procesul evaluării strategiei de dezvoltare locală.

Fig 2 – Etapele principale ale procesului de evaluare

2. Evaluarea implementării Strategiei de Dezvoltare Locală

Scopul procedurii îl constituie stabilirea indicatorilor și etapelor de evaluare, analiză și control, colectarea și analiza datelor și raportarea rezultatelor privind implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Grupului de Acțiune Locală din Munții Metaliferi Trascău și Muntele Mare.

Prezenta procedura se aplică de către angajații compartimentului administrativ al GAL MMTMM cu atribuții în domeniul monitorizării, evaluării și controlului implementării strategiei de dezvoltare locală, sprijiniți în munca de teren de compartimentul de animare.

Pe durata de valabilitate a contractului de finanțare nr. C19401085011670115057/21.11.2016, GAL MMTMM are obligația furnizării AFIR, AMPNDR, Comisiei Europene și/sau agenților autorizați, a oricărui document sau informație în măsură să ajute la realizarea rapoartelor de monitorizare și evaluare ale obiectivelor prevăzute în Contractul de Finanțare și să admită drepturile lor de acces.

Evaluarea implementării SDL GAL MMTMM reprezintă o sarcină obligatorie, conform art. 34 din Reg. (UE) nr. 1303/2013.

Acțiunile de evaluare și control derulate de GAL MMTMM presupun următoarele activități:

- Luarea operativă a deciziilor asupra implementării proiectului;
- Executarea operativă și corectă a procedurilor de gestionare a resurselor;
- Facilitarea coordonării între activitățile componentelor;
- Monitorizarea și raportarea la timp despre realizările și rezultatele proiectului
- Informarea factorilor de decizie a despre conținutul proiectului și realizările acestuia.
- Evaluarea se va concentra asupra a patru aspecte principale: resurse investite, obiective realizate, rezultate obținute, impact realizat.

Conform prevederilor din PNDR, GAL-urile trebuie să asigure la nivel local evaluarea SDL și să furnizeze informații relevante privind **monitorizarea și evaluarea SDL, potrivit art. 71 din Reg. (UE) nr. 1305/2013.**

- Prima evaluare realizată de DGDR AM PNDR va avea ca referință perioada cuprinsă între semnarea contractului de finanțare aferent sub-măsurii 19.4 și finalul anului 2018, cu termen limită de finalizare – 31 ianuarie 2019. În acest sens GAL va întocmi și transmite la DGDR AM PNDR un Raport privind evaluarea performanțelor.

- Cea de-a doua evaluare va viza întreaga perioadă de implementare a SDL.

Dacă se consideră necesar, pe parcursul implementării PNDR 2014 2020, la nivelul DGDR AM PNDR se pot realiza și alte evaluări ad-hoc.

- Componenta specifică SDL, ce va cuprinde analiza privind implementarea SDL (îndeplinirea obiectivelor și indicatorilor specifici SDL, evaluarea valorii adăugate la nivel local, impactul SDL în teritoriul GAL la nivel de management, animare a teritoriului, cooperare, implicare a partenerilor etc.).

2.1 Planificarea activităților de evaluare

Coordonarea activităților de evaluare

Responsabilitatea coordonării procesului de evaluare managerului GAL MMTMM, cu sprijinul unui Comitet de coordonare a evaluării aprobat de CD GAL MMTMM. Pentru simplificarea proceduri atribuțiile comitetului de coordonare sunt preluate de CD GAL MMTMM. În acest sens ședința de debut a Comitet de coordonare este și ședința de aprobare a prezentei Proceduri de evaluare a a Strategiei de Dezvoltare Locala a Grupului de Acțiune Locală din Munții Metaliferi Trascău și Muntele Mare.

Tabelul prezentat în continuare descrie funcțiile responsabilului de evaluare și ale acestui comitet.

Tabel 3 – Funcțiile responsabilului de evaluare și ale Comitetului de coordonare a evaluării

ACTIVITATEA FUNCȚIILE RESPONSABILULUI DE COMITETULUI DE COORDONARE A		FUNCȚIILE
EVALUARE	EVALUĂRII	
Elaborarea planului de evaluare	<ul style="list-style-type: none">elaborarea planului de evaluare	<ul style="list-style-type: none">contribuie la definirea cadrului întrebărilor de evaluaresprijină pregătirea planului de evaluare
Colaborarea cu evaluatorul pe parcursul derulării evaluării	<ul style="list-style-type: none">monitorizează și sprijină derularea evaluăriiorganizează reuniunile comitetului de coordonare a evaluării pentru analiza versiunilor de lucru și versiunii finale ale raportului de evaluare	<ul style="list-style-type: none">conduce dialogul metodologic cu evaluatorul și emite opinii (sugestii, recomandări) privind metodologia detaliată de evaluarefacilitează colectarea și schimbul de informații necesare evaluării, atât în cadrul GAL cât și cu actorii localise întrunește pentru analiza versiunilor de lucru și versiunii finale ale raportului de evaluareia decizii în cazul în care sunt necesare măsuri de corecție ale procesului de evaluare
Verficarea calității evaluării	<ul style="list-style-type: none">contribuie la asigurarea calității evaluării și verifică această calitate conform grilei de calitate (prezentată în Anexa 1)	<ul style="list-style-type: none">contribuie la asigurarea calității evaluării și verifică această calitate conform grilei de calitate (prezentată în Anexa 1)
Comunicarea rezultatelor evaluării	diseminarea rezultatelor evaluării	<ul style="list-style-type: none">promovează dialogul între factorii interesați, cu privire la procesul și rezultatele evaluăriisprijină activitatea de diseminare a rezultatelor evaluării

Colectarea datelor și informațiilor necesare evaluării

Datele și informațiile necesare evaluării provin din următoarele surse principale:

- sistemul existent de monitorizare a operațiunilor finanțate. Din acest sistem se obțin date privind valorile realizate ale indicatorilor de realizare și de rezultat, date privind progresul financiar al operațiunilor;
- din teren, prin aplicarea metodologiei detaliate de evaluare alese (metodele și tehnicile de evaluare alese) pentru colectarea de date și informații cantitative și calitative necesare evaluării;

Pentru culegerea datelor din teren vom organiza, în cursul luni ianuarie o întâlnire (focus-grup) cu beneficiari publici și două întâlniri cu beneficiari privați. Realizarea întâlnirilor cade în sarcina angajaților compartimentului administrativ al GAL MMTMM cu atribuții în domeniul monitorizării, evaluării și controlului implementării strategiei de dezvoltare locală, sprijiniți în munca de teren de compartimentul de animare.

Metodologia detaliată de evaluare

Cercetarea cantitativă presupune colectarea și analiza unor date cantitative:

- valori înregistrate ale indicatorilor
- date culese din întâlniri (focus-grupuri).

Cercetarea calitativă presupune folosirea ca instrument de lucru:

- Observația;
- Ancheta (utilizând tehnica focus-grupului, având ca instrumente ghidul de focus-grup).

În situația primei evaluări a SDL GAL MMTMM în care nici un proiect nu a fost finalizat, evaluarea se va concentra pe următoarele aspecte:

- analiza progresului privind depunerea și contractarea proiectelor.
- analiza progresului implementării proiectelor contractate.

Derularea evaluării propriu-zise

Ședința de debut

Etapa preliminară de definitivare a metodologiei

Colectare de date, analiza datelor și pregătirea versiunii 1 de lucru a raportului de evaluare

Revizuirea, după caz, și pregătirea versiunii 2 de lucru a raportului de evaluare

Diseminarea rezultatelor evaluării

Implementarea măsurilor de corecție adoptate și analiza eficacității acestora

Ședința de debut a Comitet de coordonare marchează practic debutul etapei de derulare a evaluării. În cadrul acestei întâlniri, la care participă Comitetul de coordonare a evaluării și echipa de evaluatori, sunt puse în discuție aspectele practice ale derulării evaluării și sunt luate eventualele decizii necesare pentru a asigura derularea în bune condiții a întregului proces al evaluării.

Etapa preliminară de definitivare a metodologiei presupune rezolvarea unor posibile nevoi, a unor ajustări și se concretizează prin:

- punerea la punct a aspectelor operaționale ale metodologiei de evaluare - se elaborează sau chiar testează instrumentele necesare (ex. detalieri aspecte logistice, elaborare ghiduri de focus-grup)
- ajustări ale metodologiei de evaluare și ale planului de evaluare în ansamblu, în funcție de aspectele practice întâlnite în această etapă;
- elaborarea unei versiuni revizuite a planului de evaluare și a metodologiei de evaluare, în funcție de ajustările constatate ca necesare;

Etapa preliminară se încheie cu o ședință a Comitetului de coordonare a evaluării (cu participarea evaluatorilor) pentru a aproba planul de evaluare și metodologia de evaluare revizuite, respectiv instrumentele operaționale elaborate.

Colectarea de date, analiza și pregătirea versiunii 1 de lucru a raportului de evaluare presupune punerea în practică a metodelor de evaluare prevăzute, se colectează și se analizează informațiile obținute și se redactează versiunea 1 de lucru a raportului de evaluare. Această versiune este transmisă Comitetului de coordonare a evaluării și se organizează o ședință în care raportul de evaluare este prezentat de către echipa

de evaluatori și se formulează observații sau cerințe din partea Comitetului pe marginea acestei versiuni a raportului. În caz că nu există astfel de observații, atunci versiunea 1 de lucru a raportului de evaluare devine, practic, versiunea finală.

Aceste observații sunt discutate iar aspectele convenite pot duce la reanalizarea unor informații, analize suplimentare, revizuirea raportului de evaluare. În caz de necesitate, se poate decide și colectarea unor informații suplimentare. Pentru asigurarea calității raportului de evaluare, respectiv pentru verificarea de către Comitetul de coordonare a evaluării a calității raportului, atât evaluatorii, cât și membrii comitetului pot folosi Grila de calitate a evaluării prezentată în Anexa 1. În caz ca nu există astfel de observații, atunci versiunea 1 de lucru a raportului de evaluare devine, practic, versiunea finală.

Pregătirea versiunii 2 de lucru a raportului de evaluare se impune dacă versiunea 1 nu a fost aprobată și presupune desfășurarea activităților necesare revizuirii raportului de evaluare, decise în etapa anterioară, ducând la versiunea 2 de lucru a raportului de evaluare. Odată finalizată, versiunea 2 a raportului de evaluare este transmisă Comitetului de coordonare a evaluării și se organizează o ședință similară celei din etapa anterioară. Observațiile Comitetului de coordonare vor sta la baza elaborării versiunii finale a raportului de evaluare. Dacă nu există astfel de observații, atunci versiunea 2 de lucru a raportului de evaluare devine, practic, versiunea finală.

Diseminarea rezultatelor evaluării presupune transmiterea raportului de evaluare către toți membrii GAL MMTMM, spre informare. Totodată, toți partenerii din cadrul GAL MMTMM vor primi planul de acțiune pentru implementarea recomandărilor acceptate. Raportul de evaluare va fi de asemenea disponibil pentru orice factor interesat, fiind publicat pe website-ul GAL.

Implementarea recomandărilor acceptate și analiza eficacității acestora presupune o acțiune post-evaluare. Orice recomandare acceptată a evaluării necesită acțiuni consecvente de punere în practică, revizuirii pe parcurs în funcție de necesitate și o monitorizare a rezultatelor obținute. În acest scop, este necesar ca toate acțiunile decise pentru implementarea recomandărilor evaluării să devină parte integrantă din agenda uzuală de lucru a GAL MMTMM privind implementarea strategiei de dezvoltare locală.

Structura raportului de evaluare

Structura raportului de evaluare a SDL GAL MMTMM

CAPITOL/SECȚIUNE PUNCTE CHEIE	
Prefață	Ce reprezintă documentul Contextul în care a avut loc evaluarea, în ce perioadă a avut loc evaluarea Evaluarea reflectă progresul implementării strategiei la data de Prezentare echipă de evaluatori
Rezumat	Rezumatul raportului de evaluare, prezentat astfel încât să constituie o secțiune de sinestătătoare (adică să conțină toate informațiile cheie, fără trimiteri la corpul principal al raportului)
Context	Informații despre GAL MMTMM Contextul strategiei de dezvoltare locală (când a fost elaborată, obiectivele principale, perioada de timp acoperită, buget total, alte informații relevante) Alte informații relevante pentru înțelegerea contextului local

Scopul și obiectivele evaluării	Scopul evaluării: de ce a fost făcută, cum va fi folosită Obiectivele evaluării
Metodologia de evaluare	Descrierea metodelor și tehnicilor de evaluare folosite și justificarea acestora, corelat cu fiecare întrebare de evaluare Descrierea elementelor cheie ale evaluării – întrebările de evaluare specifice și comune, criteriile de evaluare, indicatori Sursa datelor (primare și secundare), tehnici pentru colectarea datelor (chestionare, interviuri, focus grupuri, studii de caz etc.; dimensiunea și criteriile de selecție pentru eșantionare) Descrierea principalelor limitări și constrângeri întâmpinate și a măsurilor adoptate pentru a le compensa
Constatările și concluziile evaluării	Constatările și concluziile formulate pentru fiecare temă a evaluării și pentru fiecare dintre întrebările de evaluare.
Concluzii, recomandări și lecții învățate	Prezentarea sintetică a concluziilor generale ale evaluării Prezentarea recomandărilor aferente fiecărei întrebări de evaluare și a recomandărilor generale (cu excepția întrebărilor de evaluare pentru care nu au fost formulate recomandări specifice) Prezentarea lecțiilor învățate, cu aplicabilitate în viitor

Anexa 1 – Grila pentru aprecierea calității raportului de evaluare

Criterii de apreciere a calității raportului de evaluare	Nesatisfăcător	Satisfăcător	Bine	Foarte bine
1. Raportul răspunde nevoilor GAL: Raportul de evaluare furnizează răspunsuri pentru toate întrebările de evaluare și acoperă toate punctele din caietul de sarcini.				
2. Evaluarea s-a desfășurat în mod participativ: Factorii interesați au fost implicați în mod adecvat în procesul evaluării.				
3. Metodologie de evaluare adecvată: Metodologia de evaluare utilizată a fost adecvată pentru a răspunde întrebărilor de evaluare în mod corespunzător.				
4. Date de încredere: Datele colectate provin din surse de încredere și sunt relevante pentru scopul evaluării.				
5. Analize adecvate: Datele cantitative și calitative au fost analizate în mod adecvat pentru a putea răspunde întrebărilor de evaluare.				

6. Rezultate credibile: Constatările și concluziile evaluării sunt bine fundamentate, decurg logic din analizele efectuate și sunt clar prezentate.				
7. Concluzii imparțiale: Concluziile evaluării sunt justificate în mod adecvat și sunt obiective.				
8. Raport clar: Raportul este bine structurat, este clar și ușor de înțeles.				
9. Recomandări utile: Raportul prezintă recomandări relevante, clare și suficient de detaliate.				
În ansamblu și luând în considerare contextul, constrângerile și limitările procesului de evaluare, raportul de evaluare este apreciat ca:	Nesatisfăcător	Satisfăcător	Bun	Foarte bun

Anexa 2 – Metode și tehnici de evaluare

STUDIUL/ANALIZA DOCUMENTELOR; ANALIZA DATELOR ADMINISTRATIVE

Ce reprezintă Un proces de colectare și analiză a informațiilor relevante pentru evaluare, din surse scrise - ex. rapoarte de progres ale beneficiarilor de proiecte, date de monitorizare ale operațiunilor finanțate, documente rezultate ca urmare a implementării operațiunilor, analize socioeconomice relevante pentru obiectivele strategiei, date statistice colectate de către diverse instituții cu relevanță pentru evaluarea implementării strategiei, documentelor publice (acte normative, strategii sectoriale, politici publice) etc.

Beneficii Informațiile colectate prin studiul documentelor oferă o bază importantă de înțelegere a contextului de implementare a intervențiilor, a progresului implementării strategiei, a factorilor care influențează pozitiv sau negativ implementarea și rezultatele obținute, a dinamicii mediului socio-economic cu relevanță pentru obiectivele strategiei.
Avantaje ale metodei : cost semnificativ mai redus comparativ cu cel al altor metode de investigare; acoperirea unei arii geografice sau temporale mai mari; posibilitatea realizării unor studii la nivel regional sau zonal cu un buget mic.

Limitări, constrângeri

Unele dintre documente (ex. rapoarte de progres) pot prezenta o imagine subiectivă, cu accentuarea succeselor și minimizarea problemelor. Volumul de documente relevante poate fi ridicat, ceea ce, în condiții de resurse limitate, impune o selecție a informațiilor colectate. Informațiile sunt colectate ca atare, fără posibilitatea de a adresa în mod imediat întrebări de clarificare. În schimb, astfel de întrebări pot fi notate și clarificate prin utilizarea altor metode și tehnici de evaluare (de exemplu, în cadrul interviurilor). Alte limitări ale acestei metode se datorează unor posibile situații precum:

- documentele au fost întocmite cu alte scopuri decât cele ale evaluării; de aceea, se poate întâmpla ca evaluatorii să aibă la dispoziție doar o parte din informația de care au nevoie, și, într-un format care s-ar putea să nu fie cel dorit;
- informația despre modul în care au fost întocmite documentele este în general redusă;
- calitatea documentelor este influențată de experiența persoanelor care le-au elaborat – putând reflecta în mod incorect, incomplet sau subiectiv fenomenul prezentat;
- documentele studiate pot conține date distorsionate, astfel încât să reflecte un anumit punct de vedere sau să reiasă anumite idei, ceea ce distorsionează realitatea.

Riscuri

Risc de supra-informație și, în consecință, riscul de a intra în detalii cu o relevanță scăzută pentru evaluare și de a investi un timp nejustificat de mare în această activitate.

Utilizare recomandată

Studiul documentelor este una dintre primele activități realizate în cadrul procesului de evaluare. Stabilirea informațiilor cheie pe care evaluatorul dorește să le colecteze poate ajuta în focalizarea activității și evitarea pierderii în detalii. Demersul va fi concentrat către studierea acelor documente cu o relevanță sporită pentru evaluare.

Compromisuri acceptabile

Studierea documentelor de către un număr redus de persoane implicate în evaluare (1-2 persoane), cu sintetizarea principalelor aspecte constatate pentru beneficiul celorlalte persoane implicate în evaluare.

Limitarea numărului de documente studiate la cele esențiale pentru a răspunde întrebărilor de evaluare.

FOCUS GRUPUL

Ce reprezintă

Focus grupul este o tehnică bazată pe o discuție de grup cu privire la tematicile selectate, permițând participanților să formuleze și să exprime opinii cu privire la un anumit subiect; tehnica folosește interacțiunea și creativitatea participanților pentru a dezvolta și consolida informațiile colectate, fiind util în special pentru analizarea temelor sau domeniilor care dau naștere unor diferențe de opinie care trebuie reconciliate sau care se referă la întrebări complexe care trebuie explorate în profunzime. Formatul tipic de focus grup implică un grup relativ omogen, de aproximativ 8-10 persoane, care se întâlnesc o singură dată, pentru o perioadă de aproximativ 1,5 – 2 ore. Interacțiunea cu grupul este facilitată de un moderator care lansează subiectele/temele sau întrebările pentru discuție. Principalii pași de urmat, în cazul utilizării focus-grupului:

Pasul 1. Selectarea participanților

Componența grupului și numărul de focus grupuri depind de cerințele specifice ale evaluării. Este preferabil să selectăm participanții prin definirea unui eșantion astfel încât să se asigure un grad de omogenitate în grup și să se formeze unul sau mai multe focus grupuri cu compoziție diferită.

Pasul 2. Selecția și instruirea moderatorilor

Rolul moderatorului este esențial pentru succesul discuției de grup. Poate fi util să se prevadă o a doua persoană pentru fiecare grup, mai ales dacă sesiunea nu este înregistrată, astfel încât o persoană să poată lua notițe în timp ce cealaltă conduce și facilitează și stimulează discuția. Co-facilitatorul poate observa discuția și poate transmite apoi facilitatorului constatările sale cu privire la modul în care s-a desfășurat întâlnirea.

Pasul 3. Definirea temelor și subiectelor de discuție

Este important să se definească atent și să se limiteze numărul temelor abordate, deoarece toți participanții trebuie să aibă posibilitatea de a participa la discuție. O listă de 4-5 tematici sau întrebări deschise, formulate într-un limbaj simplu este, de obicei, suficientă pentru o sesiune de focus grup.

Pasul 4. Derularea discuțiilor

Discuția poate fi lansată prin introducerea subiectului sesiunii și adresarea unei întrebări simple de interes general. Acest lucru va permite fiecărui participant să emită o opinie sau o observație inițială asupra subiectului. Tematicile vizate se introduc pe rând, moderatorul fiind interesat de implicarea tuturor participanților la discuțiile din cadrul grupului.

Pasul 5. Analiza, interpretarea și raportarea rezultatelor

Această etapă finală constă în analiza și interpretarea datelor obținute, grupate pe tematicile stabilite inițial, compararea informațiilor furnizate de participanți, evidențierea unor opinii comune, dar și divergente, analizate în funcție de caracteristicile și expertiza participanților.

Beneficii

Focus grupul face posibilă reunirea mai multor factori implicați în implementarea strategiei sau vizați de aceasta (beneficiari ai strategiei, diverși factori interesați de pe plan local, parteneri GAL, personal angajat din cadrul GAL) și colectarea unei cantități mari de date calitative într-un interval de timp relativ scurt. Tehnica permite evaluatorului să examineze diferitele perspective ale participanților, dar și să exploreze modul în care opiniile se susțin, prin prezentarea argumentelor și contra-argumentelor, prin interacțiunea cu ceilalți participanți într-un context de grup.

Focus grupul este o formă de evaluare participativă. Prin implicarea actorilor sau beneficiarilor unei strategii în calitate de co-participanți la evaluare, concluziile evaluării vor fi mai credibile și mai ușor acceptate. Tehnica focus grupului poate fi, de asemenea, utilizată pentru validarea datelor colectate anterior sau pentru completarea unor date cantitative. Într-o evaluare ex-ante, tehnica focus grupului poate fi de asemenea folosită pentru a testa reacțiile factorilor interesați privind o măsură inovatoare, pentru a clarifica și formula mai bine obiectivele unei strategii, pentru a rafina logica de intervenție a strategiei, pentru a identifica problemele și necesitățile teritoriului. Tehnica este, de asemenea, foarte relevantă la finalul implementării unei strategii, pentru identificarea sau interpretarea rezultatelor și pentru a stabili noi priorități și orientări pentru viitoarea strategie.

Avantaje: într-un interval de timp scurt (1,5-2 ore), este posibilă colectarea unei cantități mari de informații calitative. Dat fiind faptul că datele provin din discuțiile din cadrul grupului, perspectiva este mai puțin influențată de interacțiunea cu moderatorul. Datorită participării mai multor persoane, focus grupul oferă un anumit nivel de „control al calității” în colectarea datelor, prin judecarea argumentelor pro și contra ale fiecărei persoane, evitând astfel opiniile extreme.

Este posibil ca participarea la un focus grup să schimbe percepțiile oamenilor - fie din cauza „efectului Hawthorne” (comportamentul persoanelor care știu că se află sub observație se modifică), fie datorită faptului că interacțiunea lor cu alți participanți le oferă perspective noi. Astfel, de exemplu, managerii își pot îmbunătăți performanța ca rezultat al participării la un focus grup. În acest fel, tehnica focus grupului poate avea, prin urmare, un impact asupra strategiei sau programului care este evaluat sau asupra celor care vor fi dezvoltate. Focus grupul poate să devină, așadar, o formă de învățare activă.

Limitări, constrângeri

Limitările acestei tehnici: Sunt necesare abilități specifice pentru gestionarea dinamicii grupului și obținerea unei discuții echilibrate, evitând în același timp influența dominantă a liderilor de opinie în grup.

Riscuri

Discuția poate fi monopolizată de către liderii de opinie din cadrul grupului, ducând la neimplicarea tuturor participanților la discuțiile de grup.

Riscul de a nu înregistra corect opiniile exprimate de către fiecare participant la focus-grup, de către co-facilitatorul care consemnează în scris, în timp real, aceste opinii. În situația utilizării mijloacelor de înregistrare audio-video, riscul de a obține opinii nerelevante, datorită efectului pe care aceste echipamente le-ar putea avea asupra unor participanți (oferirea de răspunsuri sau exprimarea unor opinii dezirabile social și nu a unor opinii autentice).

Utilizare recomandată

Pentru a obține informații relevante pentru tematicile vizate în cadrul evaluării, de la reprezentanții grupurilor țintă vizate, participanți la focus grup.

Pentru a crea o bază informațională de înțelegere a situației, a unor tematici vizate, care apoi se poate dezvolta colectând date și prin intermediul altor metode de evaluare.

Compromisuri acceptabile Deși focus grupul implică, de regulă, o întâlnire fizică a participanților, există un interes în creștere pentru grupurile virtuale care exploatează progresele înregistrate în tehnologia informațiilor și comunicării. Desfășurarea discuțiilor grupurilor care utilizează tehnologia teleconferinței a fost în ultima vreme extinsă prin focus grupuri online, care implică discuții sincrone și asincrone mediate prin utilizarea noilor tehnologii; pot fi utilizate cu succes în cazul unor constrângeri de resurse (sunt reduse, astfel, costurile logistice ale unui focus grup). Limitarea duratei focus-grupului prin axarea pe cele mai relevante tematici (o discuție de grup chiar și de numai 30-45 minute poate aduce informații valoroase). În cazul unor constrângeri severe de resurse (umane, de timp, financiare etc.) se poate utiliza tehnica focus grupului cu participarea unui număr mai restrâns de persoane (minim 5-6 persoane/focus grup) cu luarea în considerare a erorilor introduse de aceasta tehnică.

OBSERVAȚIA

Ce reprezintă

Observația este o metodă care permite investigarea fenomenelor în cadrul lor natural de desfășurare (la fața locului). Observația poate fi folosită pentru a colecta informații detaliate privind implementarea și rezultatele unei intervenții. Metoda furnizează informații bogate asupra rezultatului observabil al intervenției, dar și privind influența contextului, luând totodată în considerare punctele de vedere ale principalilor actori și beneficiari. Metoda necesită abilități din partea evaluatorului de a observa aspecte relevante fără a perturba comportamentul firesc al celor observați (este foarte important ca persoanele observate să se poarte firesc, normal).

În cazul specific al implementării strategiilor de dezvoltare locală, observația poate aduce informații importante privind, spre exemplu, plus-valoarea abordării LEADER, rezultatele strategiei sau factorii care influențează implementarea acesteia. Este foarte probabil ca observația să fi fost deja utilizată în mod natural de către membrii GAL și echipa tehnică a acestuia, pe parcursul implementării strategiei, prin urmare există deja o bază de informații colectate prin această metodă.

În cazul utilizării de către evaluator în mod specific a observației, ca parte a metodologiei de evaluare, menționăm faptul că metoda observației implică, în general, următorii pași: Pasul 1. Alegerea modalităților de observare, în funcție de ceea ce se va observa și de contextul specific;

Pasul 2. Observația - observatorul urmărește diferitele tipuri de interacțiuni sau procese, având grijă să perturbe cât mai puțin posibil comportamentul actorilor investigați;

Pasul 3. Analiza datelor obținute - observatorul identifică afirmațiile celor observați care exprimă o judecată de valoare explicită sau implicită, sau diverse aspecte ale proceselor studiate; dacă se utilizează o fișă de observație, se analizează aspectele consemnate în cadrul fiecărei tematici, sintetizându-se ideile relevante în cadrul fiecărei tematici.

Beneficii

Principalele beneficii ale observației sunt:

- este o metodă foarte utilă pentru analiza efectelor unor intervenții sau abordări inovatoare sau mai puțin familiare și, în special, pentru clarificarea factorilor mai puțin vizibili care influențează succesul sau insuccesul intervențiilor evaluate; sau pentru a surprinde rezultatele unor tipuri de proiecte ale căror mecanisme de funcționare sau rezultate nu sunt bine înțelese;
- observația permite colectarea de date în situații dificile, în care nu pot fi utilizate alte metode sau tehnici de evaluare, un punct forte fiind acela că se pot obține date pe care alte metode sau tehnici le pot trece cu vederea;
- evaluatorul poate utiliza această metodă și cu ocazia întâlnirilor și interacțiunilor ocazionate de derularea activităților specifice de evaluare; datele astfel obținute trebuie notate imediat, acest tip de date poate fi extrem de util în evaluările de proces;
- evaluatorul poate colecta o serie de date prin analiza activităților specifice implementării unei strategii; detalii aparent ne semnificative se pot dovedi ulterior ca fiind extrem de importante.

Limitări, constrângeri

Principalele constrângeri sunt:

- observația necesită o pregătire minuțioasă pentru a permite observatorului să se adapteze contextului observat, fără a perturba activitatea; în situații complexe este necesară parcurgerea unui program sistematic de "antrenament" în postura de observator (observatorul trebuie să fie pregătit mental, cognitiv, emoțional pentru a observa tipul specific de fenomene, trebuind să vadă lucrurile nu cu ochii unui om obișnuit, ci cu ochii unui specialist)
- poate necesita un timp îndelungat pentru colectarea datelor;
- poate fi o metodă costisitoare.

Riscuri

Cantitatea mare de informații înregistrate poate crea dificultăți evaluatorului în selectarea aspectelor relevante.

Riscul din partea evaluatorului de a introduce diverse tipuri de erori prin perceperea și consemnarea datelor fără a avea o pregătire prealabilă adecvată pentru a observa tipul specific de fenomene.

Generalizarea nepermisă a datelor înregistrate, fără o corelare prealabilă a informațiilor obținute prin utilizarea mai multor metode și tehnici de evaluare.

Utilizare recomandată

Observația constituie o metodă importantă, care poate să însoțească cu succes și alte metode și tehnici de investigare. Spre exemplu, observația poate fi utilizată ca metodă asociată, însoțind tehnica interviului sau pe cea a focus grupului. Așadar, observația poate fi utilizată pentru a obține informații relevante pentru tematicile vizate în cadrul evaluării, prin corelarea acestora cu cele obținute prin alte metode și tehnici de evaluare.

Compromisuri acceptabile În situații în care apar constrângeri de timp severe se poate limita atât numărul entităților observate, cât și durata observației, prin axarea pe aspectele cele mai relevante.

Aprobata de Consiliul Director al Grupului de Acțiune Locală din Munții Metaliferi, Trascău și Muntele Mare în sesiunea din 20.12.2018

PRESEDINTE

GOG VASILE

SECRETAR

IGNAT GEORGE ADRIAN